

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 2 juli 2002 *

I mål C-499/99,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av G. Rozet och R. Vidal,
båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Konungariket Spanien, företrädd av R. Silva de Lapuerta, i egenskap av ombud,
med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 249 fjärde stycket EG samt enligt artiklarna 2 och 3 i kommissionens beslut 91/1/EEG av den 20 december 1989 om det stöd som den spanska centralregeringen och flera autonoma regeringar i

* Rättegångsspråk: spanska.

Spanien beviljat Magefesa, som är en producent av husgeråd i rostfritt stål och mindre elapparater (EGT L 5, 1991, s. 18) och i kommissionens beslut nr 1999/509/EG av den 14 oktober 1998 om det stöd som de spanska myndigheterna beviljat Magefesakoncernens företag och deras efterträdare (EGT L 198, 1999, s. 15), i vilka fastställs att vissa stöd till Magefesakoncernen har beviljats på ett olagligt sätt och att dessa stöd dessutom är oförenliga med den gemensamma marknaden, genom att inte inom föreskriven frist vidta nödvändiga åtgärder för att följa dessa beslut.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna J.-P. Puissochet (referent), R. Schintgen, V. Skouris och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 24 januari 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Europeiska gemenskapernas kommission har, genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 22 december 1999, med stöd av artikel 88.2 andra stycket EG väckt talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 249 fjärde stycket EG samt enligt artiklarna 2 och 3 i kommissionens beslut 91/1/EEG av den 20 december 1989 om det stöd som den spanska centralregeringen och flera autonoma regeringar i Spanien beviljat Magefesa, som är en producent av husgeråd i rostfritt stål och mindre elapparater (EGT L 5, 1991, s. 18) och i kommissionens beslut nr 1999/509/EG av den 14 oktober 1998 om det stöd som de spanska myndigheterna beviljat Magefesakoncernens företag och deras efterträdare (EGT L 198, 1999, s. 15), varigenom fastställs att vissa stöd till Magefesakoncernens företag beviljats på ett rättsstridigt sätt och att dessa stöd dessutom är oförenliga med den gemensamma marknaden, genom att inte inom föreskriven frist vidta nödvändiga åtgärder för att följa dessa beslut.

Bakgrunden till tvisten

Faktiska omständigheter

- 2 Magefesakoncernen består — såvitt är relevant för detta mål — av fyra industriföretag som tillverkar hushållsprodukter, nämligen Industrias Domésticas SA (nedan kallat Indosa), med säte i Baskien, Cubertera del Norte SA (nedan

kallat Cunosa) och Manufacturas Gur SA (nedan kallat GURSA), med säte i Kantabrien, och Manufacturas Inoxiadales de Gibraltar SA (nedan kallat MIGSA), med säte i Andalusien.

- 3 I slutet av år 1985 var Magefesakoncernen nära att gå i konkurs. För att undvika ett verksamhetsstopp överlät den sin ledning till det privata konsultföretaget Gestiber. Detta bolag utarbetade ett åtgärdsprogram. Programmet innefattade bland annat en minskning av arbetsstyrkan och utgick från att stöd skulle beviljas från både centralregeringen och regeringarna i de autonoma regionerna Baskien, Kantabrien och Andalusien, där koncernens olika fabriker var belägna.
- 4 I syfte att fördela de omtvistade stöden bildades följande förvaltningsbolag i de berörda autonoma regionerna: Fiducias de la cocina y derivados SA (nedan kallat Ficodesa) i Baskien, Gestión de Magefesa en Cantabria (nedan kallat Gemacasa) i Kantabrien och Manufacturas Damma SA (nedan kallat Manufacturas Damma) i Andalusien.
- 5 Situationen försämrades ytterligare. Den 19 april 1994 försattes Indosa i konkurs. Bolagets verksamhet fortsatte emellertid. Cunosa upphörde med sin verksamhet år 1994 och försattes i konkurs den 13 april 1994. MIGSA upphörde med sin verksamhet år 1993 och försattes i konkurs den 27 maj 1999. GURSA har inte bedrivit någon verksamhet sedan år 1994 och har förklarats insolvent.
- 6 Vad avser förvaltningsbolagen försattes Ficodesa i konkurs den 19 januari 1995. Manufacturas Damma har inte bedrivit någon verksamhet sedan år 1993, men har inte försatts i konkurs. Det saknas uppgift om Gemacasas nuvarande situation.

Kommissionens beslut

7 År 1987 mottog kommissionen ett klagomål rörande det statliga stödet till Magefesakoncernen. Kommissionen inledde ett förfarande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget (nu artikel 88.2 EG) och fastställde genom beslut 91/1, som delgavs den spanska regeringen den 5 mars 1990, att följande stöd var oförenliga med den gemensamma marknaden:

— Lånegarantier på totalt 1 580 miljoner ESP.

— Ett lån på 2 085 miljoner ESP som beviljats på icke marknadsmässiga villkor.

— Icke återbetalningspliktiga stöd på totalt 1 095 miljoner ESP.

— Räntesubventioner till ett belopp på cirka 9 miljoner ESP.

8 De spanska myndigheterna uppmanades genom samma beslut bland annat att återkalla lånegarantierna, omvandla lånet med nedsatt räntesats till en vanlig kredit och återkräva det icke återbetalningspliktiga stödet.

- 9 År 1997 mottog kommissionen sju klagomål rörande de fördelar för Magefesa-koncernens företag som följde av att det stöd som år 1989 hade förklarats oförenligt med den gemensamma marknaden inte hade återbetalats och av att företagen inte hade fullgjort sina ekonomiska och skattemässiga skyldigheter. Kommissionen beslutade att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget avseende det stöd som beviljats dessa företag eller deras efterträdare sedan år 1989.
- 10 Efter det att utredningen avslutats fastställde kommissionen genom beslut 1999/509, som delgavs den spanska regeringen den 29 oktober 1998, att det stöd som gjorde det möjligt för

— Indosa och Cunosa, tills de försattes i konkurs,

— MIGSA och GURSA, tills de upphörde med sin verksamhet,

— Indosa, efter det att det hade försatts i konkurs och fram till maj 1997,

att fortlöpande underlåta att betala skatter och sociala avgifter var olagligt och oförenligt med den gemensamma marknaden.

- 11 Genom samma beslut uppmanades de spanska myndigheterna att vidta nödvändiga åtgärder för att återkräva dessa stöd från mottagarna. I beslutet preciserades att återbetalningsskyldigheten även omfattade upplupen ränta på stödbeloppen från och med den dag de betalades ut till och med den dag de faktiskt återbetalades.

- 12 Genom artikel 3 i beslut 91/1 och 1999/509 uppmanades de spanska myndigheterna att inom två månader från dagen för delgivning av vart och ett av dessa beslut underrätta kommissionen om de åtgärder som hade vidtagits för att efterkomma dem.
- 13 Eftersom Konungariket Spanien inte hade rättat sig efter vare sig beslut nr 91/1 eller beslut nr 1999/509 inom de frister som fastställts i dessa beslut har kommissionen väckt denna talan.

Beslut nr 91/1

De spanska myndigheternas åtgärder

- 14 I beslut nr 91/1 fastställdes att följande stöd var oförenliga med den gemensamma marknaden:

— Följande stöd från Fogasa (nationell fond till skydd för de anställda vid arbetsgivarens insolvens): ett lån på 2 085 miljoner ESP som beviljats Magefesakoncernen på icke marknadsmässiga villkor.

- Följande stöd från den autonoma regionen Baskien: en lånegaranti på 300 miljoner ESP direkt till Indosa, en garanti på 672 miljoner ESP till Ficodesa med avseende på företagen i Magefesakoncernen, räntesubventioner till ett belopp av 9 miljoner ESP.

 - Följande stöd från den autonoma regionen Kantabrien: en lånegaranti på 512 miljoner ESP till Gemacasa avseende Cunosa och GURSA samt icke återbetalningspliktiga stöd på 262 miljoner ESP, likaledes till Gemacasa med avseende på Cunosa och GURSA.

 - Följande stöd från den autonoma regionen Andalusien: en lånegaranti på 96 miljoner ESP till Manufacturas Damma avseende MIGSA samt icke återbetalningspliktiga stöd på 29 miljoner ESP, likaledes till Manufacturas Damma med avseende på MIGSA.
- 15 För att efterkomma beslut nr 91/1 beslutade Fogasa, efter överenskommelse med företagen i Magefesakoncernen, att ändra villkoren för det beviljade lånet så att detta löpte med marknadsmässig ränta. Kommissionen anser att Fogasa för sin del därmed har efterkommit artikel 2 i beslut nr 91/1, och kommissionens talan om fördragsbrott omfattar inte denna punkt.
- 16 Beträffande de övriga stöden underrättade Konungariket Spanien, genom skrivelser av den 23 oktober 1991, den 8 april 1994 och den 23 april 1997, kommissionen om de åtgärder som de spanska myndigheterna hade vidtagit. Eftersom kommissionen har bestridit att nämnda medlemsstat rättat sig efter beslut nr 91/1 skall domstolen pröva huruvida dessa åtgärder kan anses

tillräckliga för att de rättsstridiga stöden skall anses ha upphört inom en frist som domstolen fastställer dels mot bakgrund av den i kommissionens beslut fastställda fristen på två månader, dels mot bakgrund av den skyldighet att samarbeta lojalt som åvilar både medlemsstater och gemenskapsinstitutioner. Enligt ordalydelsen i beslut nr 91/1 skulle de spanska myndigheterna ha underrättat kommissionen om de vidtagna åtgärderna inom den föreskrivna fristen på två månader.

- 17 Vad gäller de stöd som beviljades av regeringen i den autonoma regionen Baskien handlar det dels om att återkräva de belopp som utbetalats i enlighet med villkoren för de lån för vilka garantier lämnades på grund av Magefesakoncernens betalningssvårigheter, dels om återbetalning av icke återbetalningspliktiga stöd och räntesubventioner. För att detta skulle komma till stånd vände sig den baskiska regeringen till förvaltningsbolaget Ficodesa — i vars ställe denna regering hade trätt vad avser betalningen av de lån för vilka garanti hade lämnats — eftersom nämnda regering var av uppfattningen att den inte kunde vända sig direkt till bolagen i Magefesakoncernen eftersom dessa enbart stod i skuld till Ficodesa.
- 18 Den baskiska regeringen har enbart begärt att Ficodesa skall återbetala samtliga belopp som utbetalats till Indosa. Kraven avseende lånegarantierna framställdes genom skrivelser som skickades mellan åren 1988 och 1993. Kravet avseende de övriga skulderna framställdes genom en skrivelse av den 25 januari 1995. Den baskiska regeringen bevakade de förfallna beloppen i Ficodesas konkurs, vilket emellertid inte ledde till någon utdelning. Den baskiska regeringen har däremot inte återkrävt några belopp från den verkliga stödmottagaren, nämligen Indosa.
- 19 Vad vidare avser de stöd som lämnades av regeringen i den autonoma regionen Kantabrien kan det konstateras att det enda denna regering gjorde var att genom en skrivelse av år 1991 försäkra kommissionen om att beslut nr 91/1 skulle efterkommas och att genom en skrivelse av år 1994 underrätta kommissionen om att något nytt stöd till företagen i Magefesakoncernen inte skulle beviljas. Genom en skrivelse som skickades år 1997 meddelade de spanska myndigheterna kommissionen om att de lånegarantier som hade lämnats av den kantabriska regeringen hade upphävts under perioden slutet av år 1994—början av år 1995. I denna skrivelse angavs emellertid inte vilka åtgärder som hade vidtagits i fråga om de icke återbetalningspliktiga stöd som denna regering hade lämnat.

- 20 Vad slutligen gäller de stöd som lämnades av regeringen i den autonoma regionen Andalusien återbetalade Instituto de Fomento Andaluz (nedan kallat IFA) det lån för vilket garantier hade ställts. Detta bolag efterträdde Soprea, vilket kontrolleras av den andalusiska regeringen och vars förvaltningsbolag Manufacturas Damma, som bildades för att stödja MIGSA, är ett dotterbolag till IFA. Denna återbetalning gjordes den 6 november 1990, med andra ord efter delgivningen av beslut nr 91/1. Genom en skrivelse av den 20 november 1990 återkrävde IFA enbart detta belopp, och beslutade sedan att bevaka denna fordran i Manufacturas Dammas konkurs i juni 1992. Eftersom Manufacturas Damma inte har några utmätningsbara tillgångar har den andalusiska regeringen inte krävt att bolaget skall återbetala de icke återbetalningspliktiga stöden. Den nämnda regeringen har inte heller vidtagit några åtgärder mot MIGSA, som är den verkliga mottagaren av stöden.

Påståendet att det skulle vara omöjligt att återkräva stöden

- 21 Om kommissionen har antagit ett beslut om att ett statligt stöd skall upphävas och det inte har väckts någon talan mot detta beslut, eller om en sådan talan väckts men inte vunnit bifall, är den enda grund som en medlemsstat kan åberopa till sitt försvar, vid en talan om fördragsbrott som kommissionen väckt med stöd av artikel 88.2 EG, att det föreligger ett absolut hinder för en korrekt verkställighet av beslutet (dom av den 4 april 1995 i mål C-348/93, kommissionen mot Italien, REG 1995, s. I-673, punkt 16, och av den 22 mars 2001 i mål C-261/99, kommissionen mot Frankrike, REG 2001, s. I-2537, punkt 23).
- 22 Den spanska regeringen — som inte bestridit att den inte har återkrävt de lämnade stöden — har gjort gällande att den har vidtagit alla åtgärder som står i dess makt för att få till stånd en återbetalning av de utbetalda summorna, det vill säga den har uppmanat de bolag som förvaltrade dessa stöd att vidta åtgärder mot bolagen i Magefesakoncernen. Bolagen i Magefesakoncernen har nämligen inga andra borgenärer än dessa förvaltningsbolag. Den nämnda regeringen har vidare anfört att då det hade varit möjligt att bevaka dessa skulder i konkurserna för bolagen skulle skulderna inte ha kunnat återkrävas eftersom bolagen var föremål för rekonstruktion. Enligt spansk rätt är det nämligen enbart borgenären som kan bevaka fordringar i konkursen.

- 23 Den spanska regeringen har vidare gjort gällande att syftet med återbetalning av ett stöd är att återställa den situation som rådde tidigare och därigenom motverka att en stödmottagare ges en konkurrensfördel i förhållande till sina konkurrenter. När det emellertid förhåller sig så att verksamheten i det stödmottagande företaget har upphört — vilket är fallet beträffande samtliga företag i Magefesa-koncernen förutom Indosa — drabbas dess konkurrenter inte längre av någon nackdel, och kravet på återbetalning tjänar då inte det syfte som eftersträvas därmed.
- 24 Det följer av domstolens fasta rättspraxis att en medlemsstat som under verkställigheten av ett kommissionsbeslut angående statligt stöd möter oförutsedda och oförutsägbara svårigheter eller blir varse följder som kommissionen inte har förutsett skall underställa kommissionen dessa problem för bedömning och föreslå lämpliga ändringar i det berörda beslutet. I sådana fall skall kommissionen och medlemsstaten, i enlighet med den regel varigenom medlemsstaterna och gemenskapens institutioner åläggs den ömsesidiga skyldigheten att samarbeta lojalt, vilken bland annat ligger bakom artikel 10 EG, samarbeta med god vilja för att övervinna svårigheterna, med fullt iakttagande av bestämmelserna i fördraget, i synnerhet bestämmelserna avseende stödåtgärder (se domarna i de ovannämnda målen kommissionen mot Italien, punkt 16, kommissionen mot Frankrike, punkt 24, och dom av den 3 juli 2001 i mål C-378/98, kommissionen mot Belgien, REG 2001, s. I-5107, punkt 31).
- 25 Villkoret att det skall föreligga ett absolut hinder för att verkställa beslutet är emellertid inte uppfyllt då svaranderegeringen endast underrättar kommissionen om de rättsliga, politiska och praktiska svårigheter som det innebär att genomföra beslutet, utan att vidta någon faktisk åtgärd gentemot de ifrågavarande företagen i syfte att återkräva stödet och utan att föreslå kommissionen några alternativa lösningar för att genomföra beslutet genom vilka svårigheterna skulle kunna övervinnas (se, i detta hänseende, dom av den 2 februari 1989 i mål 94/87, kommissionen mot Tyskland, REG 1989, s. 175, punkt 10, och av den 29 januari 1998 i mål C-280/95, kommissionen mot Italien, REG 1998, s. I-259, punkt 14).
- 26 Alla åtgärder som de spanska myndigheterna har hänvisat till i detta fall vidtogs emellertid mellan åren 1990 och 1995, vilket innebär att flertalet av dem vidtogs

efter utgången av den frist som hade fastställts i beslut nr 91/1 och inom vilken dessa myndigheter skulle ha underrättat kommissionen om de åtgärder som hade vidtagits för att efterkomma beslutet. Vidare kunde verksamheten i Magefesa-koncernens företag fortsätta tack vare att lånegarantierna uppfylldes.

- 27 Den spanska regeringen underrättade inte kommissionen vare sig om de åtgärder som den avsåg vidta eller om de svårigheter som den hade mött i samband med att beslut nr 91/1 verkställdes. I praktiken tillät den nämnda regeringen att de berörda autonoma regionerna enbart begärde att förvaltningsbolagen skulle återbetala stöden trots att dessa kände till att dessa bolag själva befann sig i stora ekonomiska svårigheter. Den spanska regeringen har inte försökt få till stånd någon överenskommelse med kommissionen och har för övrigt inte heller visat att det förelåg något absolut hinder för att återkräva de stöd som lämnats till Magefesa-koncernen, som — vilket konstaterades i föregående punkt — fortsatte att bedriva verksamhet efter det att beslut nr 91/1 hade antagits.
- 28 Förekomsten av ett fördragsbrott skall bedömas vid utgången av den frist som fastställts i kommissionens beslut. Det ankommer på den berörda medlemsstaten att inom denna frist underrätta kommissionen om de åtgärder som den planerar att vidta (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 26). I detta fall löpte denna frist ut den 5 maj 1990. Att verksamheten i de företag som mottagit de rättsstridiga stöden fortsatte efter utgången av denna frist medförde att den spanska regeringens argument blev verkningslösa. Enligt detta argument skulle kommissionens fördragsbrottsalan ha förlorat sitt föremål efter det att rekonstruktionen av de nämnda företagen hade inletts, eftersom dessa företag inte kan anses åtnjuta någon konkurrensfördel.
- 29 Eftersom Konungariket Spanien inte har bestridit att det har underlåtit att vidta de åtgärder som kommissionen uppmanade denna stat att vidta i beslut nr 91/1 — ett beslut vars riktighet den nämnda medlemsstaten för övrigt inte har ifrågasatt — skall talan om fördragsbrott bifallas.

Beslut nr 1999/509

- 30 Såsom angivits i punkt 10 i denna dom utgjordes de stöd som avses i det aktuella beslutet, och som är mycket speciella, av befrielse från skatt och sociala avgifter. I Cunosas fall rör det sig om perioden fram till dess bolaget försattes i konkurs. I MIGSA:s och GURSA:s fall handlar det om perioden fram till dess bolagens verksamhet upphörde. I Indosas fall, slutligen, rör det sig om perioden fram till maj 1997, vilket följaktligen är efter det att bolaget hade försatts i konkurs.
- 31 I domen av den 12 oktober 2000 i mål C-480/98, Spanien mot kommissionen (REG 2000, s. I-8717) — som rörde en talan om ogiltigförklaring av beslut nr 1999/509, som hade väckts av Konungariket Spanien — fastställde domstolen (punkt 21) att under de särskilda omständigheterna som förelåg i det aktuella fallet utgjorde de skatter och sociala avgifter som bolagen Indosa, Cunosa, MIGSA och GURSA inte betalade för de perioder som avses i det omtvistade beslutet rättsstridiga stöd som var oförenliga med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 87.1 EG.
- 32 Domstolen biföll emellertid Konungariket Spaniens talan till viss del, nämligen avseende kraven på ränta som hade förfallit efter det att Indosa och Cunosa hade försatts i konkurs och som belöpte sig på de stöd som olagligen hade uppburits före konkursen. Beslut nr 1999/509 ogiltigförklarades således i denna del (domen i det ovannämnda målet Spanien mot kommissionen, punkterna 34—39).

De spanska myndigheternas åtgärder

Skulderna för sociala avgifter

- 33 Vad gäller de stöd som lämnades till Indosa fick socialförsäkringskassan (nedan kallad TSS) till stånd utmätningar till ett värde av 45 000 000 ESP i syfte att

reglera de skulder som Indosa hade efter sin konkurs. TSS utmätte vidare 1 600 500 aktier som Indosa hade i Compañía de Menaje Doméstico SL. Inom ramen för förfarandet i Indosas konkurs uppskötts försäljningen av dessa aktier efter domstolsbeslut och borgenärerna kallades till sammanträde. Vad gäller den skuld som hänförde sig till tiden före konkursen hade TSS redan den 28 december 1998 begärt hos domstol att Indosa skulle likvideras eller att en borgenärsuppgörelse skulle träffas i syfte att avsluta konkursen. Den 4 juli 2000 hölls ett borgenärssammanträde för att besluta huruvida Indosas verksamhet skulle avvecklas eller fortsätta. Det beslutades att företaget skulle likvideras inom fyra månader.

- 34 Vad gäller stöden till Cunosa, GURSA och MIGSA kan följande fastställas. Det var inte TSS som tog initiativet till att försätta dessa bolag i konkurs. TSS bedömde att ett konkursförfarande inte skulle vara effektivt när det gällde att återkräva dessa stöd. Det framgår i vart fall av handlingarna i målet att TSS inte hade begärt att dessa bolag skulle likvideras. Utifrån dessa handlingar verkar det dessutom som om TSS inte ville göra gällande fordringar som konkurrerade med löntagarnas fordringar.

Skatteskulderna

- 35 Dessa skulder avser enbart Indosa. Den 28 december 1998 skickade skattemyndigheten en skrivelse till konkursförvaltaren och begärde att den skatteskuld som hänförde sig till tiden efter konkursen skulle regleras omedelbart. I denna skrivelse lade skattemyndigheten även fram ett förslag till uppgörelse med borgenärerna för att få till stånd en betalning av massaskulderna i syfte att avsluta förfarandet. Den 23 juni 2000 vidtog den nationella kronofogdemyndigheten åtgärder för att kräva betalning av skulderna i enlighet med den spanska konkurslagstiftningen rörande verksamhetsöverlåtelse. Som nämnts i punkt 33 i denna dom beslutade Indosas borgenärskollektiv att bolaget skulle likvideras. Skattemyndigheten hade därmed kunnat försöka få sin fordran betald, förutsatt att bolagets tillgångar räckte till.

Det påstådda hindret för att återkräva stöden

- 36 På samma sätt som beträffande beslut nr 91/1 har den spanska regeringen till sitt försvar enbart gjort gällande att det förelåg ett absolut hinder för att vidta de åtgärder som krävs enligt beslut nr 1999/509. Skälen härtill är att Konungariket Spanien inte hade någon framgång med den talan mot detta beslut som denna stat hade väckt i vederbörlig ordning och att gemenskapsdomstolarna har fastställt att stöden i fråga var rättsstridiga.
- 37 Mot bakgrund av den situation som de stödmottagande företagen befann sig i kunde beslut nr 1999/509 bara verkställas på ett sätt, nämligen genom en rättslig likvidation av företagen som gjorde det möjligt för skattemyndigheterna och socialförsäkringskassan att ta företagens tillgångar i anspråk för att få utdelning på sina fordringar, förutsatt att företagen hade några tillgångar och att fordringarnas ställning i förmånsrättsordningen gjorde detta möjligt. Den enda möjligheten för den spanska regeringen att visa att det förelåg ett absolut hinder för att återkräva stöden är faktiskt — under sådana förhållanden — att det saknades tillgångar som kunde tas i anspråk.
- 38 Domstolen har för övrigt redan fastställt att det inte utgör något hinder för verkställighet att myndigheterna i den berörda medlemsstaten inte — på grund av det stödmottagande företagens ekonomiska situation — har kunnat återkräva det utbetalade beloppet, eftersom det mål som kommissionen eftersträvade var att avskaffa stödet, och detta hade kunnat uppnås genom att bolaget likviderades (dom av den 15 januari 1986 i mål 52/84, kommissionen mot Belgien, REG 1986, s. 89, punkt 14).
- 39 Den spanska regeringen har visserligen gjort gällande att den har återkrävt GURSA:s enda tillgångar. Det är emellertid utrett att varken TSS eller skattemyndigheten har försökt få till stånd en likvidation av GURSA och

MIGSA. Således kan denna regering inte visa att det saknas andra tillgångar som kan tas i anspråk. Vad gäller Cunosa hade likvidationsförfarandet redan inletts vid den tidpunkt då kommissionen antog beslut nr 1999/509. Det framgår emellertid inte av handlingarna i målet att de spanska myndigheterna vidtagit några åtgärder inom ramen för detta förfarande i syfte att återkräva de rättsstridiga stöden genom att ta detta bolags tillgångar i anspråk, även om dessa myndigheter senare överklagade den dom varigenom det fastställdes att Cunosa skulle likvideras — en åtgärd som vidtogs för sent och som var uppenbart onödig.

- 40 Såsom konstaterats i punkterna 33 och 35 i denna dom har TSS och skattemyndigheten däremot — på två olika sätt — uppenbart ansträngt sig för att återkräva sociala avgifter och skatt från Indosa. Kommissionen har inte heller bestridit att borgenärskollektivet beslutade att Indosa skulle likvideras. Vad gäller detta bolag har de spanska myndigheterna följaktligen vidtagit nödvändiga åtgärder för att rätta sig efter beslut nr 1999/509.
- 41 Kommissionen har emellertid gjort gällande att de åtgärder som Konungariket Spanien vidtagit i vart fall inte vidtagits inom två månader från dagen för delgivning av vart och ett av beslut nr 91/1 och beslut nr 1999/509, vilket innebär att artikel 3 i dessa båda beslut har åsidosatts.
- 42 I detta hänseende skall det erinras om att kommissionen inte fastställde någon frist i beslut nr 1999/509, inom vilken de åtgärder som fordras enligt detta beslut skulle vidtas. Inte heller finns någon rättslig bestämmelse beträffande en sådan frist inom ramen för den undantagsordning avseende fördragsbrott som föreskrivs i artikel 88.2 andra stycket EG. I artikel 3 i beslut nr 1999/509 fastställde kommissionen likväl en tvåmånadersfrist, som löpte ut den 29 december 1998, inom vilken de spanska myndigheterna skulle ha underrättat kommissionen om de åtgärder som hade vidtagits för att efterkomma detta beslut.

- 43 Det är utrett att den spanska regeringen inte före utgången av denna frist underrättade kommissionen om de åtgärder som redan hade vidtagits och om dem som skulle vidtas i syfte att återkräva de stöd som hade lämnats till Indosa, Cunosa, MIGSA och GURSA, och särskilt, i detta fall, i syfte att uppbära skatteskulder och skulder för sociala avgifter från Indosa.
- 44 Vad gäller beslut nr 1999/509 skall talan om fördragsbrott följaktligen anses välgrundad i sin helhet, i den del det påstås att Konungariket Spanien har underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för att återkräva stöden till bolagen Cunosa, GURSA och MIGSA. I den del det påstås att nämnda medlemsstat underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet till bolaget Indosa är däremot talan endast välgrundad vad beträffar det faktum att kommissionen inte underrättades.
- 45 Av vad som ovan anförts följer att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 249 fjärde stycket EG samt enligt artiklarna 2 och 3 i beslut nr 91/1 — i den del de stöd som lämnats till bolagen Indosa, GURSA, MIGSA och Cunosa förklarades rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden — och i beslut nr 1999/509 — i den del de stöd som lämnats till bolagen GURSA, MIGSA och Cunosa förklarades rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden — dels genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att följa beslut nr 91/1, dels genom att inte underrätta kommissionen inom de fastställda tidsfristerna om de åtgärder som hade vidtagits för att verkställa beslut nr 1999/509, i den del det stöd som lämnats till företaget Indosa förklarades rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 46 Kommissionens talan skall ogillas i övrigt.

Rättegångskostnader

- 47 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Spanien skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Efter-som Konungariket Spanien i väsentliga delar har tappat målet skall denna stat ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

- 1) Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 249 fjärde stycket EG samt enligt artiklarna 2 och 3 i kommissionens beslut nr 91/1/EEG av den 20 december 1989 om det stöd som den spanska centralregeringen och flera autonoma regeringar i Spanien beviljat Magefesa, producent av husgeråd i rostfritt stål och mindre elapparater — i den del de stöd som lämnats till bolagen Industrias Domésticas SA (Indosa), Manufacturas Gur SA (GURSA), Manufacturas Inoxidables Gibraltar SA (MIGSA)

och Cubertera del Norte SA (Cunosa) förklarades rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden — och i kommissionens beslut nr 1999/509/EG av den 14 oktober 1998 om det stöd som de spanska myndigheterna beviljat Magefesakoncernens företag och deras efterträdare — i den del de stöd som lämnats till bolagen GURSA, MIGSA och Cunosa förklarades rättsstridiga och oförenliga med den gemensamma marknaden — dels genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att följa beslut nr 91/1, dels genom att inte underrätta kommissionen inom de fastställda tidsfristerna om de åtgärder som vidtagits för att verkställa beslut nr 1999/509 i den del det stöd som lämnats till företaget Indosa förklarades rättsstridigt och oförenligt med den gemensamma marknaden.

- 2) Kommissionens talan ogillas i övrigt.
- 3) Konungariket Spanien skall ersätta rättegångskostnaderna.

Macken

Puissochet

Schintgen

Skouris

Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 2 juli 2002.

R. Grass

F. Macken

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen